

با نام و یاد خدا

سوالات درس به درس

کتاب تاریخ

کلاس دهم انسانی

تهیه شده توسط وبسایت [بتافایل](#)

سوالات متن تاریخ دهم / درس اول: تاریخ و تاریخ نگاری

۱- تاریخ چیست؟

پاسخ: الف، مجموعه حوادث و رویداد هایی است که یک فرد یا یک جامعه از سر گذرانده است.
ب: علم و روشهای علمی است که بوسیله آن، وقایع گذشته براساس شواهد و مدارک مطالعه و تحلیل می‌شوند؛ مثلاً تاریخ روابط اقتصادی ایران و هند در دوران اشکانیان. پ: گاهی هم می‌گوییم منظورمان از آن، تعیین « تاریخ » روز و ماه و سال است، یعنی همان تقویم سالانه. (مثل: ۲/۷/۱۳۹۵ هـ - ش = هجری شمسی)

۲- ویژگی های رویدادهای تاریخی چیست؟

پاسخ: الف، دور از دسترس و قابل مشاهده نیستند و نمیتوان آنها را به طور مستقیم درک کرد.
ب، تکرار نا پذیرند و قابل تجربه نیستند. پ مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند.
نکته: انسان در تاریخ، نقش محوری و اساسی دارد و رویدادها و تحولات تاریخی در نتیجه کنش (عملکرد و اقدام) متقابل انسانها با یکدیگر و با طبیعت، پدید آمده‌اند. نهادها، جوامع، کشورها و در یک کلام تمدن نیز پیامد کنش های فردی و جمعی انسان هاست.

۳- تاریخ چه علمی است؟

پاسخ: علمی است که به مطالعه جنبه های مختلف زندگی انسانها و جوامع گذشته میپردازد و علل و نتایج افکار و اعمالشان را بررسی و تحلیل می‌کند.

۴- هدف علم تاریخ چیست؟

پاسخ: شناخت و آگاهی نسبت به زندگی گذشتگان است که شامل تمامی جنبه های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی ... می‌شود.

نکته: قدیمی ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، تکه ای از سنگ نوشته ای به خط کهن مصری (هیروگلیف) است. در این سنگ نوشته نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آنان ذکر شده است. سنگ پالرمو، تکه ای از یک ستون سنگی مربوط به پادشاهی کهن مصر است.

۵- درباره ی سنگ نوشته ی بیستون شرحی بنویسید

پاسخ: (برای مطالعه) سنگ نوشته بیستون که به دستور داریوش یکم، پادشاه هخامنشی بر سینه کوهی در شهر بیستون از توابع شهرستان هرسین در استان کرمانشاه کنونی کنده شده است، یکی از بزرگترین سنگ نوشته های جهان به شمار میرود. داریوش در این سنگ نوشته به برخی اقدامات خود از جمله سرکوب گنومات مُغ و ... اشاره کرده است. داریوش شاه گوید:

این شاهی که گئومات مغ از کمبوجیه (پسر کورش بزرگ) ستانده دیر گاهان در (خاندان) ما بود. آن گئومات مغ (آن را) از کمبوجیه ستاند. هم پارس، هم ماد، هم سایر کشورها را او تصرف کرد و از آن خود نمود. او شاه شد. سپس من با چند مرد، آن گئومات مغ و آنهایی را که برترین مردانِ دستیار (او) بودند، کشتم... شاهی را از او ستاندم. به خواست اهوره مزدا من شاه شدم.

۶- بنویسید چرا سنگ نوشته بیستون بعنوان یک سند تاریخی معتبر محسوب می‌شود؟

پاسخ: زیرا اطلاعات فراوانی از تحولات آن دوران بیان داشته است.

۷- خدای نامه (خدای نامک) چه متنی بوده است؟

پاسخ: کتابهایی بوده که حاوی اسامی و اقدامات شاهان باستان بوده است.

نکته: خدای نامه‌ها از زمان ساسانیان وجود داشته است. نگارش خدای نامه‌ها، نشانه‌ی علاقه‌ی ایرانیها به ثبت حوادث بوده است.

۸- درباره‌ی کتاب هرودت شرحی بنویسید؟

پاسخ: تاریخ نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور مورّخ بزرگی بنام هرودت (پدر تاریخ) آغاز شد. کتاب تاریخ او که بخش عمده مطالب آن به شرح جنگهای یونان و ایران اختصاص دارد، کهن ترین و کامل ترین اثر تاریخی به جا مانده از عصر باستان است. (نام برخی از مورخان دوران اسلامی، عبارت است از طبری، بیهقی و...)

۹- درباره‌ی تاریخ افسانه ای شرحی بنویسید؟

پاسخ: اقوام و جوامع باستانی، حتی پیش از اختراع خط نیز به سرگذشت پیشینیان خود توجه و علاقه نشان میدادند. از این رو، سرگذشت قوم و اجتماع خود را معمولاً از ابتدای آفرینش به صورت شفاهی و سینه به سینه نقل میکردند. این سرگذشت نامه‌ها آمیخته با افسانه و داستانهای حماسی بود و بعدها که تاریخ نگاری آغاز شد، بخش هایی از آنها به کتابهای تاریخی نیز راه یافت.

۱۰- درباره‌ی شیوه‌ی تاریخ نویسی قدیم شرحی بنویسید؟

پاسخ: تا قرن ۱۹ م. مورّخان اغلب به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع میپرداختند و توجه زیادی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند. همچنین، بیشتر تمرکز آن مورّخان بر بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان بود و به مسائل و موضوعهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمّیتی نمیدادند.

نکته: (برخی از وقایع نویسان به عنوان منشی در خدمت شاهان و حاکمان بودند و آنان را در مسافرت ها و جنگها همراهی میکردند. علاوه بر این، بعضی از مورّخان درباری به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند و میتوانستند از آنها برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کنند.)

۱۲- درباره‌ی شیوه نوین تاریخ نگاری شرحی بنویسید؟

پاسخ: در دوره رنسانس (قرن های ۱۳ تا ۱۷ م.) در اروپا شیوه نوینی در تاریخ نگاری پدید آمد. اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان پردازی بود.

۱۳- ویژگیهای تاریخ نگاری نوین چیست؟

پاسخ: الف: در این شیوه صرفاً به توصیف و شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی شود؛ بلکه همه ابعاد زندگی پیشینیان (فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، هنری و...) را در بر می گیرد. ب: در این شیوه صرفاً به ثبت و نقل رویدادهای گذشته بسنده نمیکند، بلکه زمینه ها، علل، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل مینماید. پ: در پژوهشهای علمی تاریخ، از یافته های علوم و فنون مختلف مثل باستانشناسی، جامعه شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان شناسی و گاهشماری استفاده می شود.

۱۴- نام چند کتاب تاریخی را بنویسید؟

پاسخ: تاریخ بلعمی، تاریخ جهان گشای جویی، ناسخ التواریخ، تاریخ بیهقی، تاریخ طبری، شاهنامه فردوسی، کارنامه اردشیر بابکان، تاریخ هرودت (یونانی)، تاریخ جنگهای ایران و یونان (پروکوپئوس)، کورش نامه گزنفون (یونانی).

۱۵- مراحل پژوهش در تاریخ چیست؟

پاسخ: انتخاب موضوع - تدوین پرسشهای تحقیق - شناسایی منابع - گردآوری و تنظیم اطلاعات - تحلیل و تفسیر اطلاعات - ارائه گزارش.

الف: انتخاب موضوع؛ (معیارهای انتخاب موضوع: تازگی، فایده و اثر داشتن، دارای منابع و اطلاعات کافی باشد).
ب: تدوین پرسشهای تحقیق (پرسشها علاوه بر آنکه هدف پژوهش را مشخص می کنند، مانع از به بیراه ه رفتن می شوند).
پ: شناسایی منابع؛ (پس از شناسایی منابع و اسناد تحقیق، میزان اعتبار، دقت و صحت آنها را ارزیابی می کند).
ث: گردآوری و تنظیم اطلاعات؛ (در این مرحله، اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد استخراج، تنظیم و دسته بندی مینماید).

ث: تحلیل و تفسیر اطلاعات؛ (شواهدی منابع، اسناد و مدارک)

ج: ارائه گزارش یافته ها و پژوهش

۱۶- منابع پژوهش علمی در تاریخ از نظر درجه اهمیت و اعتبار را بنویسید:

پاسخ: الف: منابع دست اول یا اصلی؛ ب: دست دوم یا فرعی.

۱۷- منابع دست اول یا اصلی در تاریخ کدامند؟

پاسخ: به همه آثاری گفته می شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک ترین زمان به وقوع آن، نوشته شده اند. به عبارت دیگر، نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده اند و یا اینکه شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده اند.

۱۸- منبع دست اول شامل چه مواردی می‌شوند؟

پاسخ: علاوه بر منابع مکتوب، تمامی آثار باستانی و تاریخی، شامل بناها، ابزارها، اشیاء، سنگ نگاره ها و سنگ نوشته ها، سکه ها و هر وسیله ای که از گذشته به جای مانده است، به عنوان منبع دست اول محسوب می‌شوند.

۱۹- منابع دست دوم یا فرعی چه منابعی هستند؟

پاسخ: به منابع، تحقیقات و آثاری گفته می‌شود که مدت ها پس از وقوع رویدادها و با استفاده از منابع دست اول، پدید آمده اند.

۲۰- شهید مطهری درباره‌ی تاریخ چه گفته؟

پاسخ: از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سُنن (قوانین ثابت) صورت می‌گیرد و عزت ها، ذلت ها، موفقیت ها و شکست ها، خوشبختی ها و بدبختی های تاریخی، حساب هایی دقیق و منظم دارد و با شناختن آن حساب ها و قانون ها میتوان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد و به سود سعادت خود و مردم از آن بهره گیری کرد.

۲۱- سفارش امام علی به امام حسن درباره اهمیت مطالعه تاریخ را بنویسید؟

پاسخ: فرزندم، هر چند من به اندازه همه آنان که پیش از من بوده اند نزیسته ام، اما در کارهایشان نگریسته ام و در سر گذشت هایشان اندیشیده، و در آنچه از آنان مانده، رفته و دیده‌ام تا چون یکی از ایشان گردیده ام، بلکه با آگاهی که از کارهایشان به دست آورده ام گویی چنان است که با نخستین تا پسینشان به سر برده ام. پس از آنچه دیدم، روشن را از تاریک و سودمند را از زیانبار باز شناختم و برای تو از هر چیز زبده آن را جدا ساختم و نیکویی آن را برایت جست و جو کردم، و آن را که شناخته نبود از دسترس تو به دور انداختم

۲۲- قرآن درباره‌ی تاریخ چه سفارش نموده است؟

پاسخ: قصه گذشتگان با ایشان بگوی باشد که تفکر کنند!

۲۳- فواید و کارکرد های مطالعه تاریخ چیست؟

پاسخ: الف: منبع شناخت و تفکر: با کاوش در گذشته میتوان از تجربیات و اندیشه های مردمان گذشته برای تقویت قدرت شناخت و تفکر بهره گرفت. ب: بهره گیری از گذشته برای حال و آینده: دامنه شناخت و آگاهی تاریخی فقط محدود به گذشته نمیشود، بلکه به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده نیز کمک می‌کند؛ زیرا رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته اند، اما آثار، نتایج و پیامدهای آن رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یکدیگر پیوند میدهد. مطالعه تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضع امروزی رسیده اند. بدینگونه، علم تاریخ میتواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خود و سایرین و نیز ترسیم افق آینده، کمک کند. پ: تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی: مردمانی که برای نسلهای متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و در شادی ها و تلخی ها، موفقیت ها و شکست های هم شریک بوده‌اند، بطور طبیعی نسبت به سرزمین و گذشته خود، نوعی احساس علاقه و دلبستگی خاص پیدا می‌کنند.

۲۳- (تکرار) فواید (یا نتایج یا علل) مطالعه تاریخ چیست؟

پاسخ: ۱- حفظ میراث فرهنگی ۲- گسترش افق دید انسان ۳- تربیت و هدایت انسان ۴- خودشناسی ۵- پیش بینی آینده ۶- شناخت بیشتر انسان ها ۷- علاقه به میهن و حفظ آن ۸- شناخت فرهنگ و تمدن ۹- تفاهم و همگرایی جهانی.

۲۴- تاریخ چگونه به فهم زمان حال و درک مسائل پیش روی انسانها و جوامع کمک می کند؟

پاسخ: مطالعه تاریخ به ما کمک می کند تا بفهمیم که فرهنگ ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده اند. بدینگونه، علم تاریخ میتواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده، کمک کند.

۲۵- تأثیر تاریخ را بر میهن دوستی و تقویت هویت ملی توضیح دهید.

پاسخ: مردمانی که برای نسل های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و در شادی ها و تلخی ها، موفقیتها و شکست های هم شریک بوده اند، بطور طبیعی نسبت به سرزمین و گذشته خود، نوعی احساس علاقه و دلبستگی خاص پیدا می کنند.

سوالات متن تاریخ دهم / درس دوم: تاریخ، زمان و مکان

۱- نقش زمان را در دانش تاریخ تشریح کنید؟

پاسخ: دانش تاریخ بدون توجه به زمان، معنایی ندارد؛ چرا که رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده‌اند و بدون آگاهی از زمان روی دادن آنها، نمیتوان به درکی منطقی و درستی از تاریخ دست یافت.

۲- درباره‌ی نقش زمان و مکان در دانش تاریخ شرحی بنویسید؟

پاسخ: زمان و مکان، دو رکن مهم دانش تاریخ به شمار می‌روند و نخستین پرسش‌هایی که برای تاریخ نگاران مطرح میشود، این است که رویدادهای تاریخی در چه زمان و مکانی رخ داده‌اند.

۳- گاه شماری (=زمان شماری=تقویم) چیست؟

پاسخ: نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (روز، ماه و سال) ابداع کرده است. با همکاری دانشمندان ریاضیات، نجوم و فیزیک ابزارهایی مانند ساعتهای آفتابی، آبی و شنی و اسطرلاب (برای رصد خورشید، ماه و دیگر سیارگان و ستارگان) اختراع شد.

۴- مهمترین مبداءهای گاهشماری چیست؟

پاسخ: الف: مبداء دینی (یهودیان مبداء گاهشماری خود را براساس پیدایش و آفرینش انسان قرار داده‌اند. مسیحیان بر مبنای تولد حضرت مسیح و مسلمانان بر پایه هجرت رسول اکرم از مکه به مدینه تنظیم کرده‌اند).

ب: مبداء ملی و قومی: (مثل پیروزی در یک نبرد...) (در گاه شماری‌های مصری، بابلی و اوستایی مبداء گاهشماری، جلوس پادشاهان بود).

پ: مبداء مبتنی بر حوادث طبیعی: (به عنوان مثال سومری‌ها، گاهشماری و تاریخ خود را به قبل و بعد از طوفان تقسیم میکردند).

۵- در بین النهرین گاهشماری چگونه انجام میشد؟

پاسخ: در آنجا (بخصوص بابلی‌ها)، گاهشماری «خورشیدی - قمری» رایج بود. هر سال ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه داشت. از آنجایی که سال قمری ۳۵۴ شبانه روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.

۶- در مصر باستان گاهشماری چگونه انجام میشد؟

پاسخ: مصریان گاهشماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند. آنان سال را ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز محاسبه میکردند. در گاهشماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم میشد و پنج روز اضافی، به آخر ماه دوازدهم افزوده میگردد. (مثل تقویم ساسانی و رومی) آنها برای محاسبه ۴/۱ شبانه روز اضافی، هر چهار سال، یک روز به سال می‌افزودند (کبیسه میگرفتند). (رومیان برای تنظیم تقویمشان از تقویم مصری تقلید نمودند).

۷- در روم باستان گاهشماری چگونه انجام میشد؟

پاسخ: در سال ۴۶ ق. م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاهشماری رومی براساس گاهشماری مصری (خورشیدی) اصلاح شود. بعدها (۵۲۵ م) تولد حضرت مسیح به عنوان مبدأ گاهشماری رومیان تعیین شد. پاپ گِرِگوار سیزدهم گاهشماری مسیحیان را اصلاح کرد.

۸- (تکرای) گاهشماری میلادی؟

پاسخ: حدود ۱۰۰۰ سال بعد، پاپ گِرِگوار سیزدهم به کمک منجمان بار دیگر گاهشماری مسیحیان (=میلادی) را اصلاح کرد.

۹- گاهشماری هجری قمری؟

پاسخ: تقویم بیشتر کشورهای اسلامی است. بر پایه گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است و مبدأ آن، اوّل محرم سالی است که پیامبر (ص) از مکه به مدینه هجرت نمودند. گاهشماری هجری خورشیدی: فروردین، اردیبهشت گاهشماری هجری قمری: محرم، صفر گاهشماری میلادی: ژانویه، فوریه

۱۰- تاریخچه گاهشماری هخامنشیان؟

پاسخ: در قلمرو هخامنشیان گاهشماری خورشیدی قمری بابلی رواج داشته، اما ماه ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام گذاری شده بودند.

۱۱- در دوره اشکانیان چه نوع گاهشماری رایج بود؟

پاسخ: در دوره اشکانیان، گاهشماری های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.

۱۲- گاهشماری در دوره ساسانیان چگونه بود؟

پاسخ: در دوره ساسانیان، گاهشماری اوستایی رایج گردید. در این گاه شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم شد. سپس (مثل مصریان و رومی) ۵ روز اضافی را به نام «اندرگاه» به آخر ماه دوازدهم میافزودند. مبدأ گاهشماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود.

۱۳- نقص گاه شماری در دوره ساسانیان (اوستایی) چگونه برطرف میشد؟

پاسخ: از آنجایی که در این گاهشماری، سال را ۳۶۵ شبانه روز میگرفتند، در هر ۴ سال یک شبانه روز و در هر ۱۲۰ سال، ۳۰ شبانه روز از سال حقیقی عقب میافتاد. برای رفع این مشکل بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه میکردند. (در گاهشماری اوستایی ماه ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نامگذاری شده بود).

نکته: (در ایران دوران اسلامی گاهشماری قمری رایج بود، اما گاهشماری های دیگری مانند یزد گردی، جلالی، دوازده حیوانی و هجری خورشیدی نیز رواج یافت. گاهشماری جلالی یکی از دقیق ترین گاهشماری های جهان است. گاهشماری هجری خورشیدی که از سال ۱۳۰۴ ش. در ایران رسمیت یافت، بر اساس آن تنظیم شده است.)

۱۴- خط زمان چیست؟

پاسخ: نظم و ترتیب رویدادهای تاریخی = کرونولوژی، ابزار مناسبی است که به وسیله آن میتوان رویدادهای یک دوره یا دورانهای مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آنها، بر روی نمودار نشان داد.

۱۵- گذشته بشر یا جوامع و کشورها را به چه دوره هایی تقسیم کرده اند؟

پاسخ: الف: ۱- دوران پیش از تاریخ (که خط اختراع نشده بود). ۲- دوران تاریخی (دوره پس از اختراع خط). (تاریخ جهان)
ب: ۱- عصر سنگ (پارینه سنگی، میانسنگی، و نوسنگی) ۲- عصر مس ۳- عصر مفرغ ۴- عصر آهن. (تاریخ جهان) پ: ۱- عصر شکار و گردآوری خوراک ۲- عصر کشاورزی و تولید خوراک. (تاریخ جهان)
ت: ۱- دوره پیش از تاریخ ۲- دوره باستان ۳- دوره میانه (قرون وسطا) ۴- دوره جدید (عصر رنسانس) ۵- دوره معاصر. (مخصوص تاریخ اروپا) ث: ۱- ایران دوران باستان ۲- ایران دوران اسلامی (مخصوص تاریخ ایران)
ج: ۱- دوره ای افسانه ای یا اساطیر (پیشدادیان تا پادشاهی کیخسرو) ۲- دوره حماسی (از کیخسرو تا اواخر کیانیان) ۳- دوره تاریخی (اشکانی و ساسانی)

۱۶- درباره ی تأثیر جغرافیا بر رویدادهای تاریخی شرحی بنویسید؟

پاسخ: مکان، یک رکن مهم دیگر در مطالعه تاریخ است؛ زیرا به طور کلی همه وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ میدهند. عوامل جغرافیایی مانند آب و خاک، پستی ها و بلندی ها، آب و هوا و ... تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف دارند. نقش و تأثیر عوامل و پدیده های طبیعی و اقلیمی (آب و هوا) در وقوع رویدادها و تحولات تاریخی (علم جغرافیای تاریخی)، از دیرباز مورد توجه مورخان بوده است. برای مثال هرودت، به منظور نگارش کتاب تاریخش، به مصر، فینیقیه و ... مسافرت کرده و از نزدیک شرایط طبیعی و ... آن سرزمین ها را بررسی نموده است.
ابن خلدون، دانشمند تونس و مسلمان قرن ۸ه.ق.، بخشی از مقدمه کتاب العبر خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است. در چند دهه اخیر، ارتباط تاریخ و جغرافیا بیشتر از گذشته مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته و دانش جغرافیای تاریخی گسترش بیشتری یافته است.

۱۷- (تکرار) هرودت و ابن خلدون چگونه به نقش جغرافیا بر وقوع حوادث پرداخته اند؟

پاسخ: الف: هرودت مورخ مشهور یونانی، به منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر مسافرت کرده و از نزدیک شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین ها را بررسی نموده است.
ب: ابن خلدون، اندیشمند مسلمان تونس، بخشی از مقدمه کتاب العبر خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.

۱۸- جغرافیای تاریخی به چه مطالعه ای میپردازد؟

پاسخ: جغرافیای تاریخی به مطالعه مناطق مختلف در گذشته میپردازد و تأثیر متقابل محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی (را بر رویدادهای تاریخی) مانند شکل گیری تمدن ها، مهاجرت ها، پیروزی ها و شکست ها، برپایی سکونتگاه ها و شهرها و ایجاد